

La subjectivitat de la fotografia: el fotollibre com a experiència

Annexos

Treball final de grau
Grau en Publicitat i Relacions Públiques
2020 - 2021
Universitat de Girona

Sara Alburnà Muñoz
Tutora: Maria del Carmen Echazarreta Soler

Índex

1. Annexos	2
1.1. Transcripcions entrevistes	2
1.1.1. Entrevista Erika Goyarrola	2
1.1.2. Entrevista Irene de Mendoza	6
1.1.3. Entrevista Jordi S. Carrera.....	11
1.2. Elaboració maqueta fotollibre.....	16
1.3. Transcripció focus grup.....	19
1.4. La ciutat coneguda	22

1. Annexos

1.1. Transcripcions entrevistes

1.1.1. Entrevista Erika Goyarrola

Data de realització: 17 de febrer de 2021 (online)

- 1. Gracias a la fotografía se pueden plasmar muchos momentos y realidades de un mismo objeto, lugar, hecho, etc. ¿Se podría afirmar, pues, que gracias a la fotografía se pueden transmitir puntos de vista subjetivos de una misma realidad?**

Sí, la fotografía es una disciplina, como cualquier otra disciplina artística, que tiene la capacidad para transmitir diferentes puntos de vista, siempre subjetivos. La fotografía se puede convertir en un objeto emocional, tiene la capacidad de producir memoria, de evocar. Siempre va a ser un proceso afectivo, subjetivo y parcial, como cualquier otro arte.

*Imatge 1 - Erika Goyarrola.
Font: <https://bit.ly/3u00rAG>*

- 2. En la exposición "Poéticas de la emoción" expresas que "las disciplinas artísticas tienen la capacidad de generar emociones"¹, ¿Crees que hay una disciplina que destaca especialmente a la hora de generar emociones por encima del resto?**

Si, en la exposición "poéticas de la emoción" lo que quería resaltar era esa parte de las artes visuales, que tienen la capacidad de hacernos sentir, padecer y emocionarnos.

La música, el cine, la literatura, que sin duda tienen esa capacidad. El cine nos hace reír, llorar, sentir miedo y se divide en diferentes géneros según lo que nos hace sentir.

Al final todo lo que cuenta una historia va a ser algo subjetivo y no solo depende de la intención que tengan los creadores, sino de nuestra capacidad como receptores para sentir esa obra y lo que ha querido transmitir el creador. Esa emoción siempre va a ser subjetiva, también por nuestra parte como personas espectadoras.

- 3. ¿Crees que la fotografía en sí misma es transmisora de emociones, al margen de su contenido sea cual sea el elemento fotografiado? Por ejemplo arquitectura, animales, personas, objetos, etc.**

Cualquier fotografía no es transmisora de emociones, va a depender de muchas cosas, entre otras de la intención de esa fotografía, la del/la fotógrafo/a y de cada persona como espectador/a. Es verdad que las imágenes nos obligan a mirar de una determinada forma, nos están dirigiendo la mirada y esas imágenes nos pueden afectar exactamente igual que las cosas que ellas representan ya sea arquitectura, animales o personas. No

¹ Font: https://caixaforum.org/ca/barcelona/p/poetiques-de-l-emocio_a926180

necesariamente la fotografía es un objeto emocional, puede serlo, pero nos interesa ver qué fotografías tienen esa capacidad de producir, de evocar, de hacernos sentir.

4. En una entrevista² para la Fundación "la Caixa" dices que actualmente el arte se aleja de las emociones y se ha vuelto frío porque incide menos en la capacidad de conmover y apelar a nuestra sensibilidad. ¿Qué es indispensable en una fotografía para que esta transmita emociones?

No es que el arte actual en general se aleje de las emociones, sí que ha habido periodos en los que el arte apelaba más a las emociones, simplemente hay diferentes lenguajes donde este aspecto ha sido desplazado en favor de la representación de la idea, de un razonamiento teórico, como pueden ser obras que tratan sobre el propio lenguaje artístico, sobre el papel del arte en la sociedad, entre otros muchos temas.

5. En el momento actual, con toda la sobreinformación visual que recibimos y el cambio que ha transformado la fotografía. ¿Cómo ves la posibilidad de hacer fotografías de valor que transmitan emociones?, ¿Cómo crees que ha cambiado la mirada de la persona que hace la fotografía con el cambio de la fotografía analógica hacia la digital?

Entre la fotografía digital y analógica no creo que haya diferencias, en el sentido de las posibilidades que tienen de generar emociones, creo que ambas han podido y pueden realizar a la perfección y tenemos ejemplos infinitos de ello.

La fotografía nació desde un contexto positivista intelectual donde no se estudiaba esa perspectiva emocional, sino como prueba científica, médica y policial. Poco a poco fue abriéndose camino para hacerse un hueco entre las bellas artes. Sin embargo, en el siglo XIX hay un momento interesante y es cuando las mujeres empiezan a realizar sus propios álbumes familiares, esto se va a dar sobre todo como entretenimiento de la burguesía decimonónica, especialmente en Inglaterra. En España se produjo muchísimo más tarde ya bien entrado el siglo XX, en los años 50 y también en casas acomodadas.

Hay muchos ejemplos de estas primeras mujeres que hacían fotografías, como Clementina Hawarden, que utilizaban la fotografía para retratar su entorno íntimo. Estas fotografías tienen un alto contenido emocional porque sin querer se da una importancia especial a los afectos, que en aquella época permanecían ocultos. En sus fotografías vemos una relación entre personajes con actitudes melancólicas, muchas veces a través de ventanas, que pueden representar ese sentimiento de represión y angustia por el papel que tenía la mujer en esa sociedad.

Estas mujeres que realizaban álbumes íntimos, van a ser un antecedente de la fotografía autobiográfica, que tiene un componente emocional enorme. En los años 60 y 70, el movimiento autobiográfico empezó a expandirse y a normalizarse, algunos ejemplos son Larry Clark, Nan Goldin y en los años 90, el fotolibro de Richard Billingham.

² Font: <https://miradasconalma.org/personas/poeticas-emocion>

Otro momento importante fue cuando Kodak sacó su película y las primeras cámaras a finales del siglo XIX, con ello democratizó el medio y la utilización de la fotografía por una capa social más amplia e hizo que las cámaras fotográficas se colaran de una manera más cotidiana en nuestras vidas íntimas.

La intención de estos fotógrafos y fotógrafas no era necesariamente provocar emociones, pero al retratar su intimidad y sus propias vivencias acabaron realizando unos trabajos que pueden ser muy emocionales. Se puede trasladar hoy en día a nuestras propias redes sociales, donde muchas personas las utilizan para retratar su cotidianidad y subir como es su vida. El *selfie*, que lleva instaurado ya más de una década, no tiene este poder afectivo, contrariamente a los antiguos trabajos mencionados, que sí que tenían esta intención de búsqueda de uno mismo, de introspección y de hacerse las preguntas básicas de la existencia.

Estos *selfies*, no todos obviamente y sin un sentido de menospreciar todas estas cuentas o perfiles, tienen un discurso creativo que estaría sometido a un gregarismo y a los modelos de identidad colectiva que se imponen en la sociedad. Lo que nos transmiten siempre es esa fotografía que todo el mundo tiene que tener en un momento dado, al revés que estos trabajos introspectivos, que sí que nos pueden llegar a transmitir emociones.

6. Se puede afirmar que la manera en cómo se reciben las imágenes y su contexto influye en las percepciones e interpretaciones de la persona espectadora. ¿Cómo piensas que afecta el contexto en la recepción de las fotografías? ¿Qué opinas de la influencia que tiene el contexto en la interpretación de una obra fotográfica?

Si, el contexto individual en el que se reciben las imágenes influye, cada espectador/a tiene unas circunstancias que van a ser las que canalicen su propia mirada y la manera en que tiene de interpretar esas imágenes.

Una fotografía afecta a cada persona de una manera distinta, es lo que señalaba Barthes con la fotografía de su madre en el invernadero, que le producía una especie de reencuentro constante con su madre una vez esta había fallecido. Lo que explica es que esta fotografía solo existe para él, de hecho él nunca enseñó esta imagen, porque al resto de personas no les produciría nada.

Al final la fotografía muestra un momento preciso, es un momento subjetivo y dependiendo de estos aspectos se potencia o no el vínculo con los sentimientos del pasado. Una fotografía puede materializar ese recuerdo y por eso, tiene la capacidad de emocionarnos.

Por otro lado está la intención de la persona que hace la fotografía, por ejemplo un problema que puede surgir de la interpretación o de la realización de imágenes del fotoperiodismo, es que algunas imágenes según el contexto corren el peligro de apelar a los sentimientos del/la espectador/a de una manera fácil. Son imágenes que buscan la reacción inmediata, buscan conmover o incomodar rápidamente al/la espectador/a a través de transmitir el dolor ajeno, una especie de dramatización inducida.

En el mundo del arte esto no es tan peligroso porque se considera que está dentro de la ficción y siempre hay una representación.

El problema con el fotoperiodismo es que la fotografía ha estado en ese lugar del conflicto, es una especie de prueba (remitiendo a Barthes) y lo que hace es tratar de convencernos, de llegar a la opinión pública y de afectarnos a nosotros como espectadores/as. Existe ese peligro de buscar la estética en el drama ajeno y esto se puede conseguir muchas veces con estas fórmulas de composición, color, iluminación y gestos muy pictóricos que vienen de la pintura. Incluso, se representa a la mujer en situaciones de conflictos bélicos con imágenes que suelen estar muy ligadas a la iconografía religiosa, esa imagen de la virgen sumisa que llora desconsolada por la muerte de su hijo y que se reinterpreta muchas veces en el fotoperiodismo.

Esta dramatización puede tener el peligro de homogeneizar la representación de la mujer en situaciones de conflicto. Por ejemplo parece que la mujer no tiene más roles que el de llorar al hijo o al marido herido o fallecido, pero tiene una serie de roles muy importantes en una guerra, no solo estos. Este tipo de imágenes al final pueden enfatizar las emociones precisamente para captar la atención del/la espectador/la, pero podrían generar diferentes conflictos morales.

1.1.2. Entrevista Irene de Mendoza

Data de realització: 1 de febrer de 2021 (online).

1. En una entrevista³ pel CCCB afirmes que “En plena era digital, els fotògrafs han trobat en el fotollibre el mitjà idoni per mostrar el seu projecte de manera coherent. A internet existeix la tendència que les fotografies circulin i se separin del seu context.” Per tant, la manera en com es reben les imatges i el seu context influeix a les percepcions i interpretacions de la persona espectadora. Com penses que afecta el context en la recepció de les fotografies? Què aporta el fotollibre a la fotografia a diferència d’altres contextos? Per què creus que el fotollibre és el context idoni per presentar una obra fotogràfica?

Imatge 2 - Irene de Mendoza.
Font: <https://bit.ly/3eO2n6C>

Jo crec que clarament el context en què es veu una fotografia condiona totalment la lectura d’aquella imatge i d’aquella fotografia, aquest fet és així. Fontcuberta afirma que “la fotografia és com una paraula dins d’una frase i depenent de les paraules que l’acompanyin, pot canviar el significat totalment”. En aquest sentit estic totalment d’acord en el fet que les fotografies, des del moment en què es fan, canvien constantment per part de qui ha fet la fotografia i sobretot per part de qui l’observa, depenent del context o les seves referències prèvies. Per això podem afirmar que la fotografia és subjectiva, com també ho és el llenguatge, però en el cas de la fotografia sí que crec que és molt important el context on es mostra, Joan Fontcuberta ha insistit molt també en aquest tema.

El significat d’una imatge és molt canviant, pot canviar al llarg del temps. Entre decidir si la fotografia és una realitat o una ficció jo crec que té part de les dues, inclús independentment de l’objectiu i la intenció de qui ha fet la fotografia, crec que sempre té les dues parts. Fins i tot el context on es presenta pot canviar amb el pas del temps, això és un aspecte interessant de la fotografia a diferència d’altres àmbits artístics i visuals com pot ser la pintura, que òbviament el significat també canvia però en la fotografia encara més. Hi ha fotografies que s’han realitzat com a reportatge com per exemple “Muerte de un Miliciano” de Robert Capa, que està pensada com un fet documental i històric i ara mateix potser està a la col·lecció del MOMA. Tot el canvi de context en la fotografia és un fet molt important que es dona precisament en aquest mitjà potser més que en altres.

En el cas de la història de la fotografia el llibre ha tingut un paper clau, inclús hi ha molts fotògrafs/es que han reivindicat que l’espai natural de la fotografia impresa és el llibre. Això està vinculat també a la característica narrativa de la fotografia i la seva capacitat d’explicar una història, que moltes vegades una sola fotografia ja explica, però acompanyada d’altres fotografies es converteix en un relat, segueix una narrativa. Per

³ Font: <http://blogs.cccb.org/veus/sin-categoria/leferescencia-de-fotollibre-entrevista-a-irene-de-mendoza-cocomissaria-de-fenomen-fotollibre/>

aquest motiu crec que hi ha molts fotògrafs que al llarg de la història han donat una importància vital al llibre a l'hora de mostrar la fotografia, les parets d'un museu estan molt bé però el llibre té altres virtuts també. Aquest suport pot viatjar, és un altre tipus de mecanisme, la lectura és més íntima, es pot avançar i retrocedir, etc. En aquest sentit molts fotògrafs han reivindicat aquest espai del llibre com el mitjà idoni per ensenyar fotografies.

Hi ha una paradoxa i és que en el moment en què hi ha Internet i les imatges viatgen per altres territoris molt més expansius, com és que el fotollibre està existint com el moment més important pel que fa a la creació de fotollibres? Una de les múltiples explicacions a això és que el fotollibre permet explicar una història en un format acotat. Mentre que les imatges a Internet es distribueixen d'una manera molt més global i més àmplia, no és el context idoni per un projecte història que vol explicar el fotògraf.

No és el mateix preparar una exposició amb una sèrie fotogràfica, que una web o un llibre. En aquest sentit abans de fer "Fenomen Fotollibre", es va fer una exposició "Fotolibros aquí y ahora". Aquest projecte va ser interessant perquè vam detectar que les noves generacions de fotògrafs en el nostre país estaven trobant en el fotollibre el mitjà idoni per mostrar el seu treball i vam plantejar aquesta idea de fer una exposició de llibres perquè realment molts d'aquests fotògrafs estaven tenint una ressonància internacional bastant important, estaven guanyant premis a través dels seus fotollibres.

Es va detectar també que quan els fotògrafs de les noves generacions no troben institucions adequades per exposar, finalment utilitzen el llibre, que molts cops es fan amb autoedicions. Tot aquest fet va ser com una nova manera d'afrontar el món de la fotografia en el nostre país i també això va acompanyat per una revolució tecnològica a l'hora de fer un llibre. Potser fa 20 o 30 anys fer un llibre era molt complicat i costava molta més inversió del que costa avui en dia, perquè hi ha més recursos i molta de la creativitat dels nous fotògrafs emergents es veu a través del fotollibre. Hem estat des de fa més de 10 o 15 anys amb una forta tendència cap al sector del fotollibre en el nostre país.

2. Què creus que ha de tenir indispensablement un bon fotollibre?

La paraula fotollibre no té tant de temps, potser fa 15 o 20 anys que la comencem a sentir. Ja s'havia utilitzat als anys 20 i 30 durant les avantguardes alemanyes, però és un fenomen bastant recent. Qui va posar més de moda el concepte va ser Martin Paar i Gerry Badger amb els volums "The Photobook: A History" i des de llavors ja va ser una altra manera de mirar la història de la fotografia, a partir dels llibres. És una mirada molt interessant perquè tot i que la història de la fotografia ja s'havia escrit seguint el model de la història de l'art, amb els moviments, autors i obres, es va trobar una manera diferent d'entrar en aquest món.

Una definició interessant és que un bon fotollibre ha de tenir una sèrie de components, no només una cosa. Òbviament ha de recollir un bon treball fotogràfic, un bon projecte on les fotografies han de ser interessants i potents, però també se sumen altres ingredients com podria ser un bon disseny, els textos, un format coherent amb la història que es vulgui explicar, etc.

Jo crec que sí que és, en aquesta suma, el que seria un bon resultat d'un fotollibre. Es poden tenir unes fotografies molt bones, però si no van acompanyades dels altres ingredients, potser no és un bon producte final. És interessant veure com hi ha grans fotollibres que potser no tenen grans treballs fotogràfics, però al final són uns bons fotollibres, perquè realment el que condiciona finalment és el llibre final i no tant el projecte fotogràfic que hi ha darrere.

3. És a dir, el fotollibre s'hauria de contemplar com un tot, com una suma de moltes parts que inclús poden sumar valor al mateix treball fotogràfic.

Sí i també és important el paper de l'editor, qui crea la seqüència. A vegades és el mateix fotògraf, però moltes vegades no ho és. Per exemple William Klein va ser un gran editor de llibres i ell feia la seqüència perquè venia del món del disseny, però hi ha altres fotògrafs que deixen en mans d'un editor el que seria la seqüència. Una altra manera de treballar el fotollibre és aquesta, el fotògraf fa la seva part de la feina i després un editor s'ocupa de la resta, de donar un sentit i una coherència al treball.

En aquest sentit el fotollibre és un dispositiu que de vegades es vincula més al món del cinema que no pas al món pròpiament de la imatge fixa, per aquesta linealitat i seqüència que té, que explica d'alguna manera una història.

4. I una bona fotografia?

Per veure una imatge i saber si és bona o no, sí que seguim inevitablement alguns paràmetres que venen més del món de l'art, uns paràmetres més estètics i de contingut, però jo crec que també una fotografia és més com una eina, un motor d'idees, és un dispositiu que pot generar moltes més coses més enllà del que seria purament la part tècnica i estètica.

A mi m'agrada considerar la fotografia com una eina que pot generar multitud d'històries al darrere, emocions, generar pensaments crítics, pensament visual, etc.

5. El fotollibre es pot considerar una obra d'art en si mateix?

Sí, en aquest sentit podríem tornar a comparar-ho amb el cinema, el qual també és la suma de molts components, no és només un director sinó que també són actors, director d'art, fotografia, guió, etc.

6. Creus que la fotografia per ella mateixa és transmissora d'emocions, al marge del seu contingut, sigui quin sigui l'element fotografiat? Per exemple arquitectura, animals, persones, objectes, etc.

Sí, jo crec que com a subjectes actius, quan mirem una imatge, hi ha una lectura i unes emocions que es poden despertar, però s'ha de tenir en compte la importància del context. No serà la mateixa apreciació una fotografia si la veus en un telenotícies que si la veus a una paret d'un museu. Jo crec que el context sempre és molt important a l'hora de veure les fotografies.

7. Gràcies a la fotografia es poden plasmar molts moments i realitats d'un mateix objecte, lloc, fet, etc. Es podria afirmar, doncs, que gràcies a la fotografia es poden transmetre punts de vista subjectius d'una mateixa realitat?

Sí, la fotografia té aquesta versatilitat per explicar i transmetre moltes coses. Tornant al tema del que és real i el que és fictici, per exemple Robert Frank, comentava que realment el que per una persona pot ser real, per una altra pot ser imaginari.

8. Com creus que ha canviat la mirada de la persona que fa la fotografia amb el canvi de la fotografia analògica cap a la digital? Considerant que amb la fotografia analògica la mirada de la persona que fotografiava tenia una gran importància a l'hora de capturar l'instant i en canvi en la fotografia digital és a la inversa, es dispara sense mirar i es mira la fotografia una vegada ha estat realitzada.

Sí, jo crec que aquesta revolució digital en la qual consumim tantes imatges cada dia, ha canviat totalment el panorama del creador d'imatges. En aquest sentit sí que seria inevitablement un altre context i jo crec que s'han de plantejar algunes coses, com per exemple què es vol explicar i com es vol explicar. Apareix una mica més la part de creativitat, no tant en el que es vol explicar en si, sinó en la manera en com es farà i com s'abordarà el tema que es vol tractar.

Actualment el creador d'imatges té un paper fonamental perquè estem en aquest tsunami d'imatges i tant el mateix creador, que ha de trobar la feina per poder connectar, com també l'espectador, a qui a vegades li falten una mica els criteris. No vull dir que la gent no sàpiga llegir les imatges perquè òbviament ho fem contínuament, però sí que crec que s'han de donar eines, educar l'ull i ser capaç d'establir jerarquies a l'hora de veure imatges.

Fontcuberta també ho deia, que nosaltres entre que ens despertem i dinem, hem vist més imatges que una persona del segle XV en tota la seva vida. És tan evident aquest tsunami d'imatges que tenim que òbviament ens ha de fer replantejar una mica tot.

Des de Foto Colectania som molt conscient d'això i volem donar eines perquè la gent entengui i creï pensament visual per tenir eines per poder llegir imatges i discernir, per entendre el món en què vivim.

9. Això és necessari perquè com a espectador estem molt saturats d'imatges cada dia i si no establíssim una jerarquia o un criteri, al final potser tampoc ens impactarien de la mateixa manera, oi?

Totalment, jo crec que en l'àmbit de les institucions o els mateixos creadors d'imatges s'han d'anar replantejant contínuament aquest context.

Nosaltres sí que creiem que la fotografia és una eina totalment transformadora, necessària per explicar el món en què vivim, però és veritat que moltes vegades hem de lluitar en vers la sobre informació.

Per això, altre cop vull ressaltar la importància del context, saber donar a les imatges un context adient per poder entendre-les. No té res a veure una imatge amb un peu de foto

que sense peu de foto. La història està plena de fotografies que depenent del que posi a sota canvia el significat totalment, llavors una imatge visual que se suposa que està tan connectada amb la realitat, en el fons es pot canviar totalment.

10. Penses que actualment es poden fer fotografies de valor, que transmetin emocions i aportin quelcom significatiu? O a causa del moment actual, amb tota la sobre informació visual que rebem i el canvi que ha sofert la fotografia, ja no és possible? Hi ha altres possibilitats de recuperar alguns dels valors de la fotografia si s'utilitza la càmera analògica?

Jo crec que sí, de fet, no sóc pessimista del canvi cap al món digital, al contrari crec que potencia moltes altres coses i que pot ser inclús una eina creativa per molts fotògrafs. Abans hi havia la fotografia analògica, es va fer un salt molt important cap a la fotografia digital i ara ja estem en el terreny de la fotografia computacional. Fins i tot hi ha artistes que ja estan experimentant i fent ús d'aquestes eines d'intel·ligència artificial, per exemple en la creació d'imatges per aprofundir una mica cap al món del futur. En aquest sentit sí que crec que la tècnica ha afavorit moltes vegades la creativitat dels autors, s'ha retroalimentat en molts sentits.

Quan a la fotografia analògica òbviament està en una altra terreny, però tampoc crec que desaparegui del tot, té aquest component de l'alquímia, la tècnica, que jo crec que al final sí que potser d'aquí a molts anys acabarà desapareixent, però li costarà. No és només un tema de nostàlgia, jo crec que el que aporta és molt diferent de la fotografia vista en pantalla, no poden competir digital i analògica. És com el llibre físic i l'e-book, que ara estan convivint, potser a la llarga un es retirarà, però per mi són coses diferents i poden conviure molt de temps.

1.1.3. Entrevista Jordi S. Carrera

Data de realització: 21 d'abril de 2021 (presencial, al seu estudi).

1. La fotografia és capaç de transmetre punts de vista subjectius d'una mateixa realitat?

Si, evidentment, perquè cadascú pensa de maneres diferents. Per exemple jo puc veure la mateixa imatge que tu, però tu tens una projecció diferent, un estat d'ànim diferent i per tant la veus i la captas d'una altra manera. Jo personalment és el que busco en les imatges, la participació de les persones que observen el que jo ensenyo, tenint en compte que cada un aporta una cosa diferent i ho he comprovat, cadascú em diu en el que li fa pensar aquella imatge i tothom veu coses diferents.

Imatge 3 - Jordi S. Carrera. Font: <https://bit.ly/3eNMf5g>

Són els mons individuals de cada persona que fan que tots rebem les imatges de maneres diferents. Això també passa amb el cinema o les notícies. Una mateixa notícia d'un fet pot anar acompanyada d'una imatge que segons qui la vegi farà una interpretació o una altra. Jo personalment en els meus treballs mai marco un quadrat i que no es pugui sortir d'aquí, sinó que sempre deixo la porta oberta perquè cadascú hi entri a la seva manera, per exemple les meves il·lusionografies, que són treballs fotogràfics, permeten això.

Les experiències personals de cadascú també et fan veure les coses d'una manera o d'una altra. A més, el subconscient treballa d'una manera segons el que s'ha anat ordenant en el cervell de cadascú. Per tant, lògicament, cada persona pot veure i interpretar el món d'una manera diferent.

2. Creus que el context on es presenta un projecte fotogràfic influeix en la recepció de les fotografies? Quin creus que és el context idoni per compartir un projecte fotogràfic?

Des del punt de vista personal, a mi com a fotògraf no m'influeix el context a on s'exposarà la meua obra alhora de realitzar-la. Per exemple el meu projecte "La solitud de les ànimes" que es troba actualment al MACBA, és un projecte personal i tot i que està dins d'un museu no m'ha condicionat abans pensant que l'obra havia de ser exposada al museu.

Jo presento un projecte sabent que pot ser que s'exposi o no, si al final agrada i te una bona rebuda millor, però no el faig pensant en això. Els encàrrecs funcionen una mica diferent perquè ja se sap que han d'encaixar en certa manera amb el que t'han demanat, sempre dins de la manera de treballar i estil propi.

3. Com a fotògraf has experimentat amb moltes tècniques i estils fotogràfics. Consideres que hi ha una tècnica o una narrativa que té la capacitat de

provocar més emocions i connectar més amb la persona espectadora que altres?

Per connectar jo no crec que una tècnica en concret sigui més favorable que una altra. Però dependrà de la funció a que es vol destinar aquella fotografia. Per exemple la fotografia publicitària si que busca un impacte per vendre un producte.

Tant si es de manera intencionada com si no, hi ha diversos aspectes que poden influir alhora de provocar certes emocions, com el tipus d'imatge que es fa, les tonalitats, l'enquadrament, etc. També, quan es fotografia a una persona que mira directament a l'objectiu de la càmera, sempre connecta molt més amb qui observi aquella imatge perquè la persona fotografiada estarà mirant directament a la persona espectadora.

Hi ha recursos com per exemple les fotografies en blanc i negre, que el que fan es que un projecte es vegi més unificat. A vegades si tot un llibre és en color, dispersa més a la persona espectadora, però si s'utilitzen fotografies totes en blanc i negre, fa que s'entri més dins les imatges i la persona es concentra més quan les observa.

Jo quan faig el meu treball, mai em plantejo si a les persones els atraurà aquella fotografia o no, es després que ho sé, quan m'expressen la seva opinió. Hi Ha altres fotògrafs/es que si que busquen impactar i llavors sempre hi ha uns paràmetres que es poden tenir en compte.

4. Com creus que ha canviat la mirada de la persona que fa la fotografia amb el canvi de la fotografia analògica cap a la digital?

No ha canviat, el que ha evolucionat són les imatges, però no la mirada. La fotografia és analògica perquè el nom "fotografia" es va inventar per definir la part química de tot el procés, en canvi les imatges digitals que es fan ara no tenen un revelat químic. Actualment en diem fotografia, però està mal dit, teòricament s'hauria de dir "pixelografia".

Ser fotògraf/a és una professió, una manera de viure o un estat d'ànim, en resum és una manera d'expressar sentiments. L'analògic o el digital forma part de la tècnica que s'utilitza per expressar allò que es vol, és una eina que ha canviat al llarg dels anys, juntament amb la manera en com es realitzen fotografies. Els elements que s'utilitzen han canvia, però la mirada es porta a dins.

A mi personalment les eines digitals m'han aportat facilitats perquè no he d'estar pendent de posar carrets, ni els he de revelar, puc rectificar i arreglar imatges, etc. Si que és veritat que amb la fotografia analògica hi havia més concentració a l'hora de fer una fotografia perquè no tenies tantes oportunitats, se n'havia de saber. La fotografia digital m'ha obert el camp, per exemple algunes de les il·lusionografies que fet, han estat la combinació de negatius que havia fet antigament, que he recuperat per retocar digitalment. La tècnica digital m'ha donat unes eines importants per acabar aquests projectes. A més penso que la fotografia analògica no desapareixerà, potser es transformarà o formarà part d'un col·lectiu més reduït i especialitzat.

5. Actualment una marca ciutat utilitza fotografies a vegades estereotipades per mostrar una realitat enfocada al turisme. Com penses que influeix la fotografia en la percepció d'una ciutat?

Influència molt, quan la fotografia s'enfoca al turisme l'objectiu es vendre la ciutat. Jo he participat en projectes semblants i la intencionalitat de les fotografies sempre és atraure al turisme, però també es pot aportar una visió nova i personal, per trencar una mica amb les imatges típiques de Girona. La imatge tradicional de la ciutat fins ara s'havia enfocada més a mostrar el patrimoni monumental i per això en els projectes que he participat he volgut aportar un nou punt de vista, sense oblidar l'objectiu d'atraure el turisme. Si es volen veure fotografies de la Catedral o de St. Fèlix ja hi ha llibres dedicats a aquesta monuments, no cal crear més fotografies iguals.

Un altre aspecte és que fins ara les imatges que s'han fet anaven destinades només a una classe de turisme i s'ha d'intentar sortir una mica més dels paràmetres que fins ara estaven establerts, Girona com a ciutat que te moltes coses per promocionar i es pot enfocar a molts tipus de turisme i atraure a molts públics diferents, no s'ha d'estancar amb un.

Aquí també es pot influenciar a la percepció que tenen els turistes, perquè es poden fer fotografies que només mostrin la part bonica d'una ciutat, com les postals, que el turista vegi les imatges i tingui ganes de visitar el lloc. No vol dir que una ciutat no sigui bonica com les postals, però no vol dir que sigui així sempre. La ciutat és un producte, perquè interessa que vingui gent, que consumeixi als restaurants i botigues, que es quedi a dormir als hotels, etc. Actualment el turisme de bicicleta està molt de moda, però repeteixo que no s'ha de caure en focalitzar només un tipus de turisme.

6. Després d'haver fet tantes fotografies sobre Girona, d'on treus la inspiració per seguir buscant altres mirades i maneres d'expressar la teva visió de la ciutat?

Girona igual que altres llocs, és infinita d'imatges. No hi ha límit. Ser fotògraf/a és una manera de viure i de crear. A vegades surto a fer fotografies i veig coses que no havia vist mai, depenent del meu estat d'ànim em fixo en unes coses o en altres, el més important és no tenir pressa.

Amb cada òptica de la càmera pots fer milers d'imatges a un mateix lloc, si tenim en compte que la ciutat és molt gran, les possibilitats poden ser infinites. Quan parlem de Girona, les persones tendeixen a pensar només en el Barri Vell, però és molt més extens. Cada barri té una vida diferent i moltes opcions, no es pot captar tot, cada vegada que ho visites surten fotografies noves.

El meu últim llibre "Badant per la ciutat" és exactament el que faig jo. Josep Pla deia que el fet de badar és un art i és veritat. Quan et deixes portar, passeges sense pressa i observes, la inspiració arriba.

A vegades també va molt bé passejar sense la càmera de fotos, perquè la mirada la continues tenint portin la càmera o no, fas l'enquadrament i mires la fotografia, però te la quedes per tu.

El gran fallo que trobo és quan la persona que fa la fotografia té la necessitat de posar una explicació a la imatge. Per exemple si en una fotografia de la lluna plena has de posar "lluna plena". Jo penso que una imatge no val més que mil paraules, sinó moltes més i si tu fas una fotografia a la lluna, no necessites dir que és la lluna, la imatge ja ho diu. El problema es quan la imatge no diu res i llavors s'ha d'escriure. Es dona molta importància i valor a l'autoria, a la fotografia que he fet "jo", però si la fotografia no diu res interessant i a sobre s'ha de posar una explicació, valdria més que no es fes. Hi ha una necessitat de certificar que "jo" estava allà, abans això ja passava quan es feien les diapositives de viatges.

7. Penses que el teu punt de vista i la teva visió subjectiva a l'hora de disparar una fotografia coincideix amb el que reben els espectadors? Què creus que connecta la persona que fa la fotografia amb l'espectador/a?

Jo sempre deixo interpretacions obertes en les meves obres, no puc marcar el que s'ha de veure. Hi ha molts espectadors que em pregunten "què és això?", però jo sempre responc que és el que cadascú hi vulgui veure, mai és blanc o negre, hi ha infinites interpretacions.

A mi m'agrada molt que les persones que veuen les meves obres hi entrin i interpretin el que hi veuen. És curiós veure com cadascú interpreta la mateixa imatge d'una manera diferent i a mi alhora això m'enriqueix. Moltes vegades tinc una idea inicial al crear una imatge i després no hi ha ningú que ho vegi igual, però totes les visions son bones.

És normal que no coincideixi la meva visió inicial amb el que es rep. Aquí també hi entraria el fet de crear imatges perquè siguin percebudes d'una manera o altra intencionadament.

8. La manipulació de les imatges també consisteix en controlar el que rebran els espectadors, oi?

Si, per exemple en la foto de premsa depenent de l'enquadrament es pot fer que s'interpreti d'una manera o altra. Per exemple hi ha un projecte que tracta sobre fotografies que modifiquen l'història, que consisteix en fotografies que es retocaven segons interessos polítics, etc.

Això actualment també passa, per això és molt important tenir sentit crític tant amb les situacions com amb les imatges. Cada vegada més hi ha una manca de criteri alhora de mirar imatges i això pot portar a una major manipulació per part dels mitjans. Quan una persona s'informa de la mateixa notícia per diverses fonts, te més possibilitats d'obtenir una visió més completa i d'assabentar-se de la situació d'una manera més acurada.

Les fotografies periodístiques s'han d'analitzar bé perquè ens donen uns punts de vista que potser interessin en aquell mitjà de comunicació, si la persona te prou criteri podrà veure la imatge amb perspectiva.

A les meves imatges es veuen interpretacions meves personals, però més com un joc i sempre deixo un gran espai perquè les persones que les observen hi puguin participar. A més, en els llibres que faig mai apunto peus de pàgina que especifiquin a on està tirada

la fotografia, si és un carrer o un altre. Les persones que són de Girona sempre miren de reconèixer els llocs que veuen a les meves fotografies, però altres persones que no són de la ciutat busquen altres significats per aquella imatge.

9. En el moment actual, amb tota la sobre informació visual que rebem i el canvi que ha transformat la fotografia. Quin ha estat el repte per seguir fent fotografies de valor?

Actualment es fan cada dia milions de fotografies, també és l'època que sen destrueixen més, però que actualment hi hagi un excés d'imatges no m'influeix alhora de crear la meva obra.

Sóc conscient que si obres el cercador i busques Girona apareixen moltíssimes fotografies de la ciutat, però jo continuaré fent les fotografies que considero. El valor sempre serà el que jo els hi doni. A mi com a fotògraf no m'ha representat res, jo ja tinc una línia que segueixo i és el que hauria de fer qualsevol fotògraf/a.

A mi el canvi que m'ha suposat ha estat la part tècnica d'edició, tal com et comentava abans, m'ha ajudat molt a poder salvar fotografies, crear noves coses, etc.

Si que es veritat que actualment per atraure clients s'ha de ser més creatiu, però també depèn de si fas projectes personals o encàrrecs. La fotografia esta buscant el seu llocs dins del segle XXI, està en el camí.

10. Què ha de tenir indispensablement un bon fotollibre? I una bona fotografia?

En primer lloc ha de tenir una bona idea del que es vol ensenyar en el llibre, després una imatge que estigui en consonància amb la idea, un bon disseny i un bon editor, que pugui plasmar les imatges en el paper tal com son, amb una bona impressió. Per això va bé que el/la fotògraf/a pugui seguir tot el procés.

A vegades quan menys es busca la idea es quan apareix, un projecte pot començar a qualsevol lloc i moment. A vegades es troba una línia que serveix per un projecte en concret. Jo per exemple no he seguit la mateixa línia i estil per tots els meus projectes, cada exposició te un procés diferent.

Per mi hi ha moltes fotografies que son bones, poden guanyen premis o no, això no és representatiu. Cadascú pot qualificar de bona una fotografia i pot o no coincidir amb la resta de persones, és també molt subjectiu. A vegades una fotografia que no té la millor tècnica, té una molt bona idea. Hi ha persones que estan en procés d'aprenentatge, que tenen molt de potencial i bones idees, tot i que encara hagin de millorar la tècnica. La tècnica es pot adquirir.

1.2. Elaboració maqueta fotollibre

A continuació s'adjunten les fotografies⁴ del procés d'elaboració de la maqueta física del fotollibre "La ciutat coneguda".

⁴ Totes les fotografies d'aquest apartat són elaboració pròpia.

1.3. Transcripció focus grup

Introducció

El següent focus grup té com a objectiu recollir i analitzar les opinions i emocions que comparteixin els participants en referència al fotollibre elaborat en aquest treball. La persona moderadora introduirà el tema amb la visualització del fotollibre, juntament amb tres preguntes per tal de facilitar l'intercanvi d'opinions entre les persones.

Estructura de la sessió:

- Visualització fotollibre
- Què en penses de les fotografies que has vist? Amb quina percepció et quedes?
- Quines idees associes a les fotografies de "La ciutat coneguda"?

Mostra i perfil dels/les participants:

Mostra de 5 persones, grup heterogeni. Mostra no probabilística, voluntària i de conveniència.

Participant 1: Dona 62 anys

Participant 2: Home 54 anys

Participant 3: Home 33 anys

Participant 4: Dona 30 anys

Participant 5: Dona 26 anys

Nombre de participants	Lloc	Data	Hora d'inici	Hora d'acabament
5	Online (google meet)	25 d'Abril de 2021	10h	11:30h

Desenvolupament de la sessió:

Què en penses de les fotografies que has vist?

En general el grup rep de manera positiva les fotografies, alguns es sorprenen. D'una banda els comentaris de les **fotografies** són els següents:

"Les fotografies són molt boniques, em transmeten ganes de visitar la ciutat tot i que ja la conec per redescobrir-la".

"M'agrada la selecció de les fotografies, tenen un punt de màgia i misteri. Hi ha capturats moments que normalment passem per alt, però gràcies a les fotografies ens hi podem fixar."

“Les fotografies em transmeten que en algun lloc hi ha una ciutat per descobrir. Les fotografies semblen tastets de ciutat, reflexos, petites peces d'un puzzle, que un cop la visiti acabarà mostrant una ciutat molt completa des d'arran de terra fins a dalt del cel.”

“Són fotografies amb una mirada diferent de l'habitual. Per exemple veig que trenquen amb el cànon del fet que les fotos no han de tenir tant de cel, aquestes en canvi en tenen molt. No són les típiques fotos que fem quan anem de viatge, hi ha llocs i enquadraments que normalment no veiem. Tot això crec que es reforça pel fet que no hi apareix cap persona, només alguns elements naturals com algun ocell i una fulla.”

“Hi ha fotografies que m'han agradat més que altres, hi trobo a faltar un perfil més definit de la ciutat.”

D'altra banda, s'han recollit els següents comentaris sobre el **fotollibre** en conjunt:

“Algú que vegi el llibre i conegui la ciutat el trobarà conegut, però algú que no conegui Girona també se l'imaginarà i tindrà ganes d'anar-la a veure”.

“Mentre mires el llibre, busques la relació que tenen les fotografies entre elles i les pàgines en blanc, mentre passes les pàgines et vas imaginant i recordant la ciutat.”

“M'ha sobtat molt que en algunes pàgines no hi hagués fotografies, se'm fa estrany el fet de trobar-me tantes pàgines en blanc o transparents, inclús mides diferents dins del mateix llibre”.

“M'ha semblat un llibre molt original, és diferent de tots els altres i explica una història que et fa reflexionar encara que gairebé no hi hagi lletra.”

Amb quina percepció et quedes?

“Em quedo amb la sensació d'haver vist moments efímers de la ciutat de Girona”

“En totes les ciutats el brogit hi és present, però si busques el lloc i el moment també trobaràs racons tranquils i espais de silenci com en el llibre.”

“El que em quedo després d'haver vist “La ciutat coneguda” és que no s'hi reflecteix la gent ni el trànsit típics de les ciutats i per tant, m'he imaginat què hi havia al darrere de cada imatge.”

“Em quedo amb la part més subjectiva que m'ha despertat i que m'ha fet connectar amb records i experiències bones i dolentes, anècdotes i moments del passat.”

“M'ha sorprès molt i em quedo amb la percepció de desconcert.”

Quines idees associes a les fotografies de “La ciutat coneguda”?

“Una idea de mirar diferent la ciutat, fugir dels cànons estètics i de la típica foto que fem o veiem normalment.”

“Un punt de vista molt personal, que d'alguna manera connecta amb les emocions de qui el mira”

“M’ha recordat a la ciutat d’una manera atemporal.”

““La ciutat coneguda” semblen fotografies dins d’un somni.”

“Una mirada reflexiva de la ciutat.”

“Quan mires el llibre amb deteniment t’adones que a les fotografies hi apareixen molts símbols de Girona, com per exemple la fulla dels plataners típics de la Devesa. Si el llibre el veu una persona que no és de la ciutat potser no li recordarà al mateix, però si ets de Girona, ho pots associar amb la ciutat tot i que la fotografia no t’ho digui directament”.

Atributs que s’han associat a les fotografies
Màgia
Misteri
Tranquil·litat
Espai
Color / fosc
Enigmàtica
Records
Silenci
Tristesa
Solitud
Diversitat
Novetat
Originalitat
Contrast

1.4. La ciutat coneguda

A continuació s'adjunta el fotollibre digital de la ciutat coneguda elaborat en la part pràctica d'aquest treball. A més de l'enllaç al vídeo on es visualitza pàgina per pàgina el fotollibre físic final: <https://youtu.be/VJ-un2a0lbA>

LA CIUTAT CONEGUDA

sara alburnà
2021

Girona

des

Girona

La ciutat coneguda

infinites

infinites

ciutats

mirades

LA CIUTAT DESCONEGUDA

Aquest fotollibre forma part del projecte personal inclòs dins del treball de final de grau en Publicitat i Relacions Públiques de la Universitat de Girona.

Pretén explorar les múltiples visions subjectives de la realitat a través de la fotografia. Les 27 fotografies analògiques han estat realitzades entre els anys 2017 i 2021 a la ciutat de Girona.

Amb aquest projecte es vol proporcionar un espai idoni per exposar les 27 peces fotogràfiques i poder-les compartir a través de 10 exemplars.

Algunes mirades arriben a la multitud, d'altres es comparteixen a petita escala i d'altres no veuen la llum. Tot i que totes coexisteixen i representen el vast món de les mirades subjectives.

Quan tinguis aquest llibre a les mans, només em quedarà donar-te les gràcies.

